

Тел.: (85563) 3-15-00, 3-31-00, факс 3-22-21, e-mail: mamadysh.ikrayona@tatar.ru, www.mamadysh.tatarstan.ru

Постановление
№ 60

Карар
от «13» 02 2023 г.

2023-2025 елларга Мамадыш муниципаль
районында хезмэт шартларын яхшырту
һәм хезмәтне саклау буенча муниципаль
программаны раслау турында

Хезмәтне саклау өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясе Хезмәт кодексы, «Татарстан Республикасында хезмәтне саклау турында» 1997елның 10 декабрендәге 1417 номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы башкарма комитеты **к а р а р б и р ә**:

1.2023-2025 елларга Мамадыш муниципаль районында хезмәт шартларын яхшырту һәм хезмәтне саклау буенча муниципаль программаны (алга таба - Программа) расларга (1 нче кушымта).

2. Предприятиеләр, оешмалар, барлык милек рәвешләрендәге учреждениеләр житәкчеләренә күрсәтелгән программа кысаларында каралган чараларны вакытында үтәүне тәэмин итәргә тәкъдим итәргә.

3.Мамадыш муниципаль районының финанс-бюджет палатасында (А.М. Сергеев) ел саен Мамадыш муниципаль районы бюджетын чираттагы финанс елына формалаштырганда 2023-2025 елларга Программа чараларын гамәлгә ашыруга акча бүлеп бирүне күздә тоту.

4. Әлеге карарны www.mamadysh.tatarstan.ru адресы буенча һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз жаваплылыгымда калдырам.

Житәкче

О.Н.Павлов

Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль
районы Башкарма комитетының 13 02 2023 ел,
№60 карарына кушымта

**«2023-2025 елларга елларга Мамадыш муниципаль
районында хезмэт шартларын яхшырту һәм хезмэтне саклау
буенча муниципаль программа**

**«2023-2025 елларга Мамадыш муниципаль районында хезмэт шартларын
яхшырту һәм хезмэтне саклау буенча муниципаль
программа**

<p align="center">Программаның исеме</p>	<p align="center">2023-2025 елларга Мамадыш муниципаль районында хезмэт шартларын яхшырту һәм хезмэтне саклау буенча муниципаль</p>
<p>Программаны әзерләү өчен нигезләр (тиешле норматив-акт исемен, аны раслау датасын һәм номерын күрсәтеп)</p>	<p>Россия Федерациясе Хезмэт кодексы; Татарстан Республикасы законнары: - «Татарстан Республикасында хезмэтне саклау турында» 1997 елның 10 декабрендәге 1417 номерлы редакциядә; - "2014-2025 елларга Татарстан Республикасында хезмэтне саклау шартларын яхшырту" ярдәмче программасы "2014-2025 елларга Татарстан Республикасы халкын эш белән тәмин итүгә ярдәм" дәүләт программасы.</p>
<p>Программаның заказчысы</p>	<p>Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районының башкарма комитеты</p>
<p>Программаны эшләүче</p>	<p>Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районының башкарма комитеты</p>
<p>Программаның максаты</p>	<p>Мамадыш муниципаль районы территориясендә урнашкан оешма хезмәткәрләренең һөнәри куркынычсызлыгын киметү максатларында хезмэт шартларын яхшырту һәм аны саклауны яхшырту</p>

<p>Программаның бурычлары</p>	<p>Хезмәтне саклау буенча дәүләт идарәсе системасын үстерү; заманча технологияләр нигезендә хезмәтне саклау хезмәткәрләрен өзлексез әзерләү; хезмәтне саклау турында пропаганда мәгълүмати тәмин итү; сәламәт, имин хезмәт шартлары тудыруны тәмин итә торган эш бирүчеләрнең акчаларын жәлеп итү; муниципаль район масштабларында хезмәтне саклау идарәсенең дәүләт системасын камилләштерү; предприятиеләрдә һәм Мамадыш муниципаль районы житештерүдә травматизмы һәм һөнәри авырулар дәрәжәсен киметү; оешмаларында хезмәт шартлары һәм аны саклау шартларын яхшырту; - таләпләрне исәпкә алып хезмәтне саклау</p>
<p>Программаның иң мөһим максатчан күрсәткечләре (нәтижеләрен бәяләү индикаторлары)</p>	<p>1000 хезмәткәргә исәпләгәндә житештерүдә зыян күрүчеләр саны; Житештерү имгәнүләренә бәйле рәвештә бер зыян күрүчегә исәпләгәндә хезмәткә сәләтсезлек көне саны; Санитария-гигиена нормаларына туры килми торган хезмәт шартларында эшләүче, хезмәткәрләрен</p>
<p>Программаны гамәлгә ашыру сроклары</p>	<p>2023 - 2025 еллар</p>
<p>Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы</p>	<p>Предприятие һәм оешмалар, район һәм республика бюджетлары акчалары</p>

Программаның ахыргы көтелгән нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары)

1. 2025 елга билгеләнгән ин чик күрсәткечләргә ирешү:

- производствода бәхетсезлек очраklarыннан зыян күргән кешеләр саны 1000 эшчегә – 0,95 кешегә кадәр киметергә; - житештерү имгәнүләре һәм башка имгәнүләр белән бәйле бер зыян күрүчегә эшкә яраксыз кеше санын исәпләп чыгару хезмәткә яраксыз дип исәпләү

30 кеше көнгә кадәр;

- санитар-гигиена нормаларына туры килми торган хезмәт шартларында эшләүче хезмәткәрләрнең чагыштырма ча саны - 10,3процентка кадәр;

- 1000 кешегә 20,13 кешегә кадәр исәбенән хезмәтне саклау буенча укытылган житәкчеләр һәм белгечләр дәрәжәсен 1000 кешегә арттырырга;

2. Социаль нәтижә:

- производствода бәхетсезлек очраklары һәм һөнәри авырулар куркынычын киметү;

- житештерү травматизмы һәм һөнәри авырулар дәрәжәсен киметү;

- зарарлы һәм куркыныч житештерү факторлары йогынтысыннан хезмәткәрләрне яклау дәрәжәсен арттыру;

- имин булмаган хезмәт шартларында эшләүче хезмәткәрләр санын кыскарту;

<p>Программаның төп бүлекләре</p>	<p>1. Хезмэт шартлары һәм хезмэтне саклау проблемаларының заманча торышы</p> <p>һәм аны Мамадыш муниципаль районы программасы ысулы белән хэл итү кирәклеген нигезләү.</p> <p>2. Программа нәтижәсен бәяләү индикаторлары.</p> <p>3. 2023-2025 елларга хезмэт шартларын яхшырту һәм хезмэтне саклау буенча программа чаралары</p>
<p>Төп чараларны үтәүчеләр</p>	<p>Мамадыш муниципаль районының предприятиеләре һәм оешмалары;</p> <p>Хезмэт саклау өлкәләрендә күзәтчелек һәм контроль органнары ;</p> <p>Мамадыш муниципаль районы башкарма комитетының хезмэтне саклау буенча координация советы;</p>

1. Мамадыш муниципаль районында хезмэт шартлары һәм хезмэтне саклау проблемаларының заманча торышы һәм аны хэл итү кирәклеген программа ысулы белән дәлилләү

Эшләүчеләрнең гомерен һәм сәламәтлеген саклау мәсьәләләре Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы дәрәжәсендә дә, шулай ук муниципаль берәмлекләр дәрәжәсендә социаль-хезмэт мөнәсәбәтләре өлкәсендә дә актуаль проблемалар санында кала.

Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасында ассызыклаганча, имин шартлар һәм хезмэтне саклауны тәэмин итү бурычы эш бирүчегә йөкләнә.

Мамадыш муниципаль районы Башкарма комитеты карамагындагы хезмэтне саклау буенча координация советы предприятие һәм оешма хезмәткәрләренең хезмэт шартларын яхшырту һәм хезмэтне саклау мәсьәләләрендә сизелерлек роль уйный.

Аның составына Роспотребнадзорның жирле органнары хезмәткәрләре,
Татарстан Республикасы буенча Дәүләт хезмәт инспекциясе, эре предприятиеләр,
профсоюз вәкилләре керә.

Районда оешмаларда һәм предприятиеләрдә хезмәтне саклау хезмәтләрен булдыру буенча максатчан эш алып барыла, хезмәтне саклау хезмәтләре оештырыла, хезмәтне саклау буенча азат ителгән белгечләр жәлеп ителә, башка хезмәткәрләргә бурычлар йөкләү гамәлдә.

Мамадыш районында - хезмәтне саклау буенча белгеч вазыйфалары Татарстан Республикасы Мамадыш муниципаль районы башкарма комитеты урынбасарына йөкләнгән.

Ел саен айга ике тапкыр Координацион совет утырышлары үткәрелде, аларда хезмәтне саклау буенча белемнәрне һөнәри дәрәжәсен күтәрү һәм тикшерү мәсьәләләре каралды; хезмәткәрләргә алдан һәм даими медицина тикшерүләрен уздыруның һәм хезмәт өчен түләүнең югары күләме, өстәмә отпуск, кыскартылган эш көне) компенсацияләр бирүнең яңа тәртибен куллану, хезмәтне саклау һәм шартларын яхшырту буенча территориаль программалар эшләү һәм кабул итү, житештерүдә бәхетсезлек очраklarына юл куйган, үлем һәм авыр нәтижәләргә китергән, житештерүдә имгәнү дәрәжәсе югары булган предприятиеләр житәкчеләрен тыңлау, язгы-кыр эшләре һәм урып-жыю эшләренә, хезмәтне иң яхшы оештыруга конкурсларга йомгак ясалды.

Эш бирүчеләрне дәрәс, социаль юнәлешле һәм социаль-жаваплы үз-үзләрен тотышын булдыруга мотивацияләү максатыннан район дәрәжәсендә семинарлар, киңәшмәләр, түгәрәк өстәлләр, хезмәтне саклау күргәзмәләре үткәрелде. 28 апрельдә Бөтендөнья хезмәтне саклау көнен үткәрү буенча Халыкара хезмәт оешмасы акциясе хупланды, “Нократ-Нократ” массакүләм мәгълүмат чаралары, муниципаль район сайты, төрле мессенджерлар аша хезмәтне саклау мәсьәләләре киң пропагандаланды.

Хезмәт шартларын махсус бәяләүне уздыру мәсьәләләренә эш урыннарында хезмәт шартларын тотрыклы һәм объектив бәяләүне уздыру мәсьәләләренә аерым игътибар бирелә.

2021 елда Татарстан Республикасы һөнәр берлекләре федерациясе һәм 2022 елның сентябрдә ВИКОның киләчәктәге оешмасы тарафыннан район оешмалары житәкчеләре, белгечләре, хезмәтне саклау буенча вәкаләтле затлар белән укулар үткәрелде.

«Хезмәт шартларын мәжбүри бәяләү» Федераль законны кабул итүгә бәйле рәвештә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2013 елның 28 декабрдәге 426-ФЗ номерлы һәм «Хезмәт шартларын мәжбүри бәяләү» Федераль закон (алга таба - 426-ФЗ номерлы Федераль закон) кабул ителү белән бергә, Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү

турында» 421-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 421-ФЗ номерлы Федераль закон) бердәм, унификациялэнгән хезмэт шартларын бәяләү процедурасы кертелде, ул Россия Федерациясе Пенсия фондына өстәмә взнослар түләүдән азат итүчеләрне азат итү механизмнарын гамәлгә ашыру, хезмәткәрләргә гарантияләр һәм компенсацияләр бирү, эш бирүчеләрнең хезмәтне яхшыртуда кызыксынуын арттыру мөмкинлеген бирә.

426-ФЗ номерлы Федераль законны жайга салу предметы булып хезмэт шартларына махсус бәяләү үткәргә бәйле рәвештә, шулай ук эш бирүченең аларның хезмэт эшчәнлегенә барышында хезмәткәрләрнең һәм эш урыннарына хокукчыларның иминлеген тәмин итү буенча бурычларын гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләр тора.

Хезмэт шартларын махсус бәяләү процедурасы производство мохитенең һәм хезмэт процессының зарарлы һәм (яки) куркыныч факторларын ачыклау һәм билгелэнгән гигиена нормативларыннан аларның фактик күрсәткечләрен кире кагуны исәпкә алып, хезмәткәргә аларның йогынтысы дәрәжәсен бәяләү буенча эзлекле рәвештә башкарыла торган чараларның бердәм комплексын күздә тоту.

Федераль законда каралган эш урыннарыннан тыш, шәхси эшмәкәрләре булмаган физик затлар-эш бирүчеләр белән хезмэт мөнәсәбәтләренә кергән йорт хужалары һәм дистанцион хезмәткәрләр һәм хезмәткәрләрдән тыш, барлык эш урыннары да хезмэт шартларын махсус бәяләргә тиеш.

Хезмэт шартларын махсус бәяләү аны үткәргү методикасы нигезендә үткәрелә. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, житештерү мохите һәм хезмэт процессының факторларын тикшерү һәм үлчәү хезмәткәрләре йогынтысында аның авыруына китерергә мөмкин булган зарарлы житештерү факторлары гына булып тора.

Россия Федерациясе Хезмэт Кодексының 212 статьясы нигезендә хезмэт шартларына махсус бәя бирү эш бирүченең турыдан-туры бурычы булып тора, ә СОУТ ны эш урыннарында уздыруның билгелэнгән тәртибен бозу яисә аны уздырмау Россия Федерациясе Административ хокук бозулар кодексының 5.27.1 статьясында каралган жаваплылыкка тартыла.

Мамадыш муниципаль районында хезмэт шартлары һәм аны саклау өлкәсендәгә вазгыять канәгатьләнәрлек булып кала бирә. Анализ күрсәткәнчә, хезмәткәрләр арасында житештерү травматизмы кимегән 2020елда житештерүдә барлыгы 0 бәхетсезлек очрагы булган, 1000 хезмәткәргә - 0 зыян күрүче, 2021 елда - 0, 2022 елда 1000 эшләүче 0 кеше. Барлыгы Татарстан Республикасы буенча 2020 елда - 58, 2021г.-66, 2022-69.

Житештерүдәгә имгәнүнең төп сәбәпләре түбәндәгеләр:

- предприятие житекчеләре тарафыннан хезмәтне саклау мәсьәләләренә контроль житерлек түгел, предприятиеләрдә хезмәтне саклау буенча квалификацияле белгечләрнең булмавы;

- предприятиеләрнең мораль яктан искергән жиһазларын эксплуатацияләү, шулай ук аларны вакытында ремонтлау;

- хезмәткәрләрнең хезмәт дисциплинасы түбән.

Сәламәтлек өчен уңайсыз хезмәт шартларында эшләрче хезмәткәрләрнең саны арта бара.

Финанс кризисының тискәре йогынтысы хезмәтне саклау системасында, беренче чиратта, аның икътисадый механизмында житди чагылыш тапты.

Бу куркынычсыз хезмәт шартлары тәмин итүгә чыгымнарның кимүенә китерергә мөмкин.

Килеп туган шартларда эшсез халыкның югары процентлы булуы һәм хезмәт законнарын бозуларга китерә торган хезмәткәрләргә оешмаларның ихтыяжы түбән булу, шулай ук хезмәткәрләрнең хезмәтне саклауга хокукларын бозуга һәм бәхетсезлек очраklarыннан социаль иминиятләүгә игътибар кимү нәтижәсе.

Шуңа бәйле рәвештә Программа Мамадыш муниципаль районы предприятиеләрендә һәм оешмаларында хезмәтне саклау өлкәсендәге тискәре күренешләрне киметү буенча чараларны тормышка ашыруны тәмин итәргә тиеш.

Хезмәтне саклау проблемаларын хәл итүнең программалы алымы түбәндәгеләргә мөмкинлек бирә:

- уңайсыз хезмәт шартларында эшләрче хезмәткәрләр санын киметергә;
- житештерүдәге травматизмны һәм һөнәри яктан сәламәтлек начарлануы киметергә;
- хезмәткәрләрне зарарлы һәм куркыныч житештерү факторларынан саклауны күтәрү;
- Хезмәткәрләрнең имин хезмәт хокукына социаль якланганлыгын арттырырга.

Әлеге Программаны кабул итү һәм гамәлгә ашыру хезмәтне саклау белән идарә итү системасының, кадрларны һөнәри әзерләү дәрәжәсенә нәтижәлелеген күтәрүгә, хезмәтне саклау хезмәтләре эшенең уңай шартларын булдыруга ярдәм итәчәк, бу өлкә сакланышындагы өзгыятьне һәм хезмәт шартлары шартларын яхшыртырга һәм халыкның тормыш дәрәжәсен индикатор бәяләнүнең әһәмиятенә йогынты ясарга мөмкинлек бирәчәк. Әлеге Программа буенча күрелә торган чаралар Мамадыш муниципаль районы предприятиеләрендә һәм оешмаларында барлык проблемалы өлкәләргә дә үтеп керергә тиеш.

Бу беренче чиратта:

- бүлөп бирелгән акчаларны экономияләүнең катгый режимы;
- социаль партнерлык концепциясен актив гамәлгә ашыру һәм профсоюзлар роленең көчәюе;
- аварияләргә җавап бирүдән профилактикага тәвәккәл күчү;
- хезмәт шартларын махсус бәяләү системасын камилләштерү һ.б.

11. Программаның нәтижэләрен бәяләү индикаторлары

Социаль-икътисадый файда халыкның тормыш дәрәжәсен, хезмәтне саклау идарәсе функциясе буенча Татарстан Республикасының социаль-икътисадый хәлен бәяләү индикаторлары күрсәткечләренә ирешү белән чагыла (1 нче таблица).

1 нче таблица

Мамадыш муниципаль районының эшчәнлек нәтижәләлеген бәяләү индикаторлары

№	Индикаторның үлчәү берәмлегенә исем	Индикаторның бәяләү күрсәткече		
		2023 ел	2024 ел	2025 ел
1.	Производства зыян күрүчеләр саны, 1000 эшләүчегә исәпләнгән	1,1	1,0	0.95
2.	Травма китереп чыгаруга бәйле рәвештә	40,0	35,0	30,0
3.	тиешле гигиена нормаларына туры килмәгән шартларда Хезмәт белән шөгыйльләнүче хезмәткәрләрнең саны	35,5	35,0	35,0

Хезмәтне саклау чараларына чыгымнар

Дәүләт хезмәтне саклау белән идарә итү системасын үстерү якындагы елларга республика житәкчелегенә эһәмиятле бурычларыннан берсе булып тора, әлеге карарны барлык структуралар һәм дәрәжәләрдәгә дәүләт идарәсе эшчәнлеген социаль-икътисадый сәясәт үткәрүдә социаль партнерлыкны үстерүдә координацияләү аша хәл итәргә мөмкин.

Социаль партнерлык формаларының берсе республика предприятиеләрендә һәм оешмаларында кискен проблемаларны хәл итүгә юнәлтелгән чараларны һәм икътисадый мөмкинлекләренә исәпкә алып хезмәтне саклауның конкрет йөкләмәләрен күздә тоткан коллектив килешүләр төзү.

Хезмәтне саклауга бирелә торган суммага хезмәткәрләрнең хезмәт иминлеге, аларның торышы турыдан-туры бәйле. Россия Федерациясе Хезмәт кодексының 226 статьясы нигезендә хезмәт шартларын яхшырту һәм хезмәтне саклау чараларын финанслау эш бирүченә бурычы булып тора, әмма үз хезмәткәрләренә куркынычсызлыгы өчен социаль жаваплылыгы түбән булган житәкчеләр әлеге мәсьәләгә тиешле игътибар бирмиләр. Хезмәтне саклау чараларына чыгымнар предприятие житәкчеләренә хезмәтне

саклауга һәм үз хезмәткәрләренең тормышын һәм сәламәтлеген саклауга мөнәсәбәтенең яхшы индикаторы булып тора, димәк, хезмәтне саклау белән идарә итү системасының нәтижәлелегенә дә бәйле.

Хезмәтне саклауга бирелә торган суммага хезмәт ияләренең иминлеге, аларның тормышы һәм сәламәтлеге турыдан-туры бәйле. Хезмәт шартларын яхшырту һәм хезмәтне саклау чараларын финанслау (дәүләт унитар предприятиеләреннән һәм федераль учреждениеләрдән тыш) Россия Федерациясә Хезмәт кодексының 226 статьясы нигезендә эш бирүче бурычы булып тора һәм житештерү продукциясенә (эшләр, хезмәт күрсәтүләргә) чыгымнар суммасының кимендә 0,2% күләмендә гамәлгә ашырыла.

РФ Сәламәтлек саклау һәм социаль үсеш министрлығының 2012 елның 1 мартындагы 181н номерлы боерыгы белән билгеләнгән хезмәт шартларын яхшырту һәм һөнәри куркынычларны киметү буенча түбәндәге чараларны финанслау Хезмәтне саклауга акчаларны максатчан файдалану булып тора:

билгеләнгән тәртиптә хезмәт шартларын махсус бәяләү буенча эшләр башкару, һөнәри куркынычлар дәрәжәсен бәяләү; хезмәт шартларын яхшырту чараларын гамәлгә ашыру, шул исәптән хезмәт шартларын махсус бәяләү нәтижәләре буенча эшләнгән санлы хезмәт шартларын һәм һөнәри куркынычларны бәяләү;

житештерү жиһазларын, авария туктату чараларын, шулай ук энергия белән тәэмин итүне киләсе торгызуга тулысынча яисә өлешчә туктатып торганда куркыныч хәлләр килеп чыгуны булдырмый калырга мөмкинлек бирә торган жайланмаларны нормаль функционлаштыру чараларын, шулай ук жайланмаларны сатып алу һәм монтажлау; житештерү һәм көнкүреш биналарында яңа жылыту ивентилиция системаларын, һава пәрдәләренең, аспирация һәм газ белән тәэмин итү жайланмаларының, нормаль температуралы режимны һәм микроклиматны, эш иоб белән тәэмин ителә торган зоналарда һава мөхитенең чисталыгын тәэмин итү максатыннан, һаваны кондиционерлау жайланмаларын төзү һәм реконструкцияләү; эш урыннарында, көнкүреш биналарында, хезмәткәрләр үтү урыннарында гадәти нормалар нигезендә табигый һәм ясалма яктырту дәрәжәсен китерү; урнашу урынын, биналарны һәм релаксация бүлмәләрен, хезмәткәрләргә психологик яктан бушату, шулай ук ачык һавада эшлэгәндә кояш нурларыннан һәм атмосфера хосадкаларыннан качу урыннарын төзү һәм (яисә) реконструкцияләү; санитар-көнкүреш биналарын киңәйтү, реконструкцияләү; хезмәткәрләргә эчәргә яраклы су белән тәэмин итү өчен жайланмалар (автоматлар) сатып алу һәм монтажлау; зарарлы яисә куркыныч хезмәт шартларында эшлөчә хезмәткәрләргә билгеләнгән тәртиптә хезмәт белән тәэмин итү, шулай ук температура һәм климат шартларында яисә пычрануга бәйле житештерә торган һәм зарарсызландыра торган хезмәтләрдә махсус киём, махсус аяк киеме һәм башка төрле саклау чаралары белән тәэмин итү ;

> шәхси саклану чараларын саклауны тәэмин итү (алга таба - СИЗ), шулай ук аларны карау (вакытында химчисткалау, юу, дегазацияләү, дезактивацияләү, дезинфекцияләү, зарарсызландыру, тәэмин итү, киптерү), ремонт үткәрү һәм аларга алмаштыру;

хезмәтне саклау, эшләр башкаруның куркынычсыз алымнарына һәм ысулларына өйрәтү, хезмәтне саклау буенча инструктажлар уздыру, хезмәтне саклау буенча хезмәт куючыларны (уку классларын) компьютерлар, теле-, видео-, аудиоаппаратура, лицензион укуыту һәм тест программалары белән тәэмин итү буенча стендлар, тренажерлар, күрсәтмә материаллар, фәнни-техник әдәбият сатып алу, хезмәтне саклау буенча күргәзмәләр, конкурслар һәм смотрлар уздыру;

хезмәткәрләрнең хезмәтен саклау буенча укуытуны, инструктажны, белемнәрен тикшерүне билгеләнгән тәртиптә оештыру;

хезмәткәрләрне житештерүдә зыян күргән беренче ярдәм күрсәтүгә өйрәтүне оештыру;

куркыныч житештерү комплексларын эксплуатацияләү өчен җаваплы затларны укуыту;

билгеләнгән тәртиптә мәҗбүри беренчел медицина тикшерүләрен (тикшерүләрен) уздыру;

медицина ярдәме күрсәтү өчен билгеләнгән нормалар буенча жиһазлар һәм (яисә) даруханәләр белән санитар постлар, дарулар җыелмасы һәм ярдәм күрсәтү өчен препаратлар белән комплектланган җайланмалар;

тротуарлар төзү, оешма территориясендә хезмәткәрләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларына күчү;

гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә житештерү контролен оештыру һәм уздыру;

хезмәтне саклау буенча инструкциялар бастырып чыгару (тиражлау);

хезмәткәрләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү максатында житештерү жиһазларын урнаштыруны яңадан планлаштыру, эш урыннарын оештыру;

Хезмәт коллективларында физик культураны үстерүгә юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру, шул исәптән:

- хезмәткәрләргә клубларда һәм секцияләрдә спорт белән шөгыйльләнү өчен түләү;

- физкультура һәм спорт чараларын оештыру һәм үткәрү, "Хезмәткә һәм оборонага эзер" (ГТО) Бөтенроссия физкультура-спорт комплексын гамәлгә кертү буенча чаралар, шул исәптән күрсәтелгән чараларны үтәүгә җәлеп ителә торган хезмәт хаклары һәм тренерлары өчен түләү;

- дөвалаучы табиб тәҗдиме буенча һәм медицина тикшерүләренең нигезләре буенча ЛФК шөгыйльләре күрсәтелгән, методистлар, тренерлар, табиб-белгечләр

хезмәте өчен түләүне дә кертеп, физкультура-сәламәтләнדרү чараларын (житештерү гимнастикасы, дөвалау физик культурасы (алга таба - ДФК) оештыру һәм уздыру,

- спорт жиһазларын сатып алу, тоту һәм яңарту;
- спорт белән шөгылләнү өчен яңа биналарны һәм (яисә) булган майданчыкларны реконструкцияләү;

- физкультура-спорт клублары оештыру һәм үстерү, гражданны эш урыны буенча бозык физик культура дәресләренә күпләп жәлеп итү максатында оештырылды.

2022 елда район предприятиеләрендә һәм оешмаларында хезмәтне саклау чараларына чыгымнар 52926,0 мең сум яки 1 эшчегә исәпләгәндә 15358,2 сум тәшкит иткән, бу 2021 ел белән чагыштырганда 55,7% ка артыграк, ул вакытта чыгымнар 34020,3 мең сум тәшкит иткән яисә 1 эшләүчегә исәпләгәндә 9079,3 сум булган

«Житештерүдә бәхетсезлек очракларыннан һәм һөнәри авырулардан мәжбүри социаль иминләштерү турында» Федераль закон нигезендә Социаль иминият фонды тарафыннан 2001 елдан алып 2012 елның 24 июлендәге 125-ФЗ номерлы «Ижтимагый иминият фонды тарафыннан профессиональ авыруларның производстводагы травматизмын киметүгә юнәлдерелгән икътисадый кызыксынучы иминиятләштерүчеләрнең ике механизмы гамәлгә ашырыла:

1. Производство травматизмын кыскарту, яки аны профилактикалау буенча кисәтү чараларын гамәлгә ашыру, профессиональ авыруларны производствода бәхетсезлек очракларыннан иминләштерүдә.

2. Иминиятләштерүчеләргә ташламалар яки иминиятләштерүгә өстәмә ташламалар билгеләү, житештерү һәм һөнәри авырулар бәхетсезлек очракларыннан мәжбүри социаль иминиятләштерү буенча.

Производство травматизмын һәм һөнәри авыруларны профилактикалау чаралары, барыннан да элек, иминият субъектларының хезмәт шартларын яхшыртуда һәм хезмәт иминлеген арттыруда икътисадый кызыксынуы принципларына, производство травматизмын һәм һөнәри авыруларны киметү принципларына нигезләнгән, алар иминләштерүчеләргә алдагы календарь елында кисәтү чараларын финанслауга иминият кертемнәренә 20% файдалану мөмкинлеген бирү, шулай ук ташламалар билгеләү һәм страховка тарифына өстәмә.

Агымдагы календарь елда Россия Федерациясе Социаль иминләштерү фондына теркәлгән тәртиптә күчереләргә тиешле иминият кертемнәре суммалары исәбенә иминиятләштерүче тарафыннан алдан күрелгән чараларны финанс белән тәэмин итү башкарыла.

2015 елның 1 июленнән, Татарстан Республикасы территориясендә «Туры түләүләр» пилот проектына гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә, производство травматизмын кыскарту буенча кисәтү чараларын финанс белән тәэмин итү тәртибе

үзгәртелде: иминләштерүче Фондның территориаль органы тарафыннан килештерелгән үз акчаларын тота, шуннан соң үзенә теркәлү урыны буенча түләүләрне каплай.

Алдагы календарь ел өчен иминият кертемнәре суммасының элеккечә 20%ын тәшкил итә.

Финанс белән тәмин итү кагыйдәләре нигезендә мәжбүри социаль иминиятләштерү очрактарыннан производствога һәм һөнәри авырулардан иминият взнослары суммалары исәбенә иминләштерүче чыгымнары түбәндәге чаралар булырга тиеш:

- хезмәт шартларын махсус бәяләүне уздыру;
- үсә торган урыннарның һаваның, тавыш һәм вибрация дәрәжәләренең һәм нурланыш дәрәжәләренең газдан пычрануы дәрәжәсен хезмәт саклауның дәүләт норматив кысаларына туры китерү чараларын гамәлгә ашыру;
- хезмәтне саклау буенча укыту;
- хезмәтнең зарарлы һәм (яисә) куркынычлы шартларында эшләүче хезмәткәрләргә, шулай ук махсус температуралы сүзләрдә яисә пычрануга бәйлә эшләрдә, махсус киёмнәр, махсус аяк киеме һәм индивидуаль яклауның башка чараларын сатып алуга;
- зарарлы һәм (яисә) куркыныч житештерү факторлары белән эшләүче хезмәткәрләргә шифаханә-курорт дөвалау;
- зарарлы һәм (яисә) куркыныч житештерү факторлары булган эшләрдә эшләүче хезмәткәрләргә мәжбүри вакытлы медицина тикшерүләре (тикшерүләр) уздыру;
- дөвалау-профилактик туклану белән тәмин итү;
- хезмәткәрләрен мәжбүри рәвештә сменалы (рейстан алда) медицина тикшерүләре, алкогольнең (алкотестерларның) эчтәлеген билгеләү өчен приборлар сатып алу;
-

пассажирлар һәм йөк машиналары ташучы, машина йөртүчеләрнең хезмәт һәм ял режимын контрольдә тоту (тахографлар) приборларын сатып алу.

Кисәтү чараларын финанслауга бүлөп бирелгән суммалар елдан-ел арта, бу иминият очрактарының кимүенә китерә. 2022 елда кисәтү чаралары белән 377 743

Житештерү травматизмын һәм һөнәри авыруларны кыскарту чаралары кысаларында барлык юнөлешләрден иң күп санда район иминиятчеләре 2022 елда шәхси яклау чараларын (78570,0 сум - “АПК Продпрограмма” ЖЧЖ, “РМ Агро” ЖЧЖ һәм “РМ Строй” ЖЧЖ) сатып алуға, хезмәт шартларын махсус бәяләүгә (225362,0 сум - 36 мәгариф оешмасы һәм ҮРБ), мәжбүри медицина тикшерүе үткәрүгә (74570 сум - Сырзавод) 377748 сумга бирәләр. 2022 елда зыян күрүчеләргә ай саен түләнгән торган түләүләр: 11231,6 мең сум, бер тапкыр - 63,3 мең сум, медицина социаль реабилитациясе, шул исәптән хезмәткәрләргә шифаханә-курорт дәваланыуы 2789,1 мең сум тәшкил итте.

111. 2023-2025 елга хезмэт шартларын яхшырту һәм хезмэтне саклау буенча программа чаралары

111.1 Норматив - хезмэт шартларын һәм хезмэтне саклауны хокукий тээмин итү

№	Чаралар исеме	Жаваплы башкаручы	гамәлгә ашыру, Елларны күрсәтеп
1.	Мамадыш муниципаль районында хезмэтне саклау	Мамадыш муниципаль районы башкарма комитеты	2023-2025 еллар
2.	Милекнең гомуми рәвешләрендәге оешмалар өчен хезмэт шартларын саклау буенча норматив-методик документацияне тарату	Мамадыш муниципаль районы башкарма комитетында хезмэтне саклау буенча координация советы, организация	2023-2025 еллар

111.2 Хезмэт шартларын һәм хезмэтне саклауны оештыру һәм техник тээмин итү

№	Чаралар исеме	Жаваплы башкаручы	гамәлгә ашыру, Елларны күрсәтеп
1.	Хезмэтне саклау, Хөкүмэт карарлары һәм мәсьәләләре буенча закон, директив, норматив документларның тулыландырылуын тикшереп торуну гамәлгә ашыру	Муниципаль район башкарма комитетының хезмэтне саклау буенча координация советы, профсоюз оешмаларының координация советы	2023-2025 еллар

	хезмәтне саклау буенча дәүләт идарәсе органнары		
2.	Барлык оештыру-хокук формалары оешмалары арасында хезмәтне саклау эшен иң яхшы оештыруга смотр-конкурслар уздыру	Муниципаль район башкарма комитетының хезмәтне саклау буенча координация советы, профсоюз оешмаларының координация советы	2023-2025 еллар
3.	Оешмалар хезмәткәрләренен алдан һәм даими профилактик медицина күзәтүләрен уздыруны тәмин итү	Үзәк район хастаханәсе	2023-2025 еллар
4.	Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзорның территориаль органы белән килештерелгән производство контроле программасы нигезендә санитар кагыйдәләрне үтәүгә производство контролен оештыру һәм үткәру	Мамадыш районында «Татарстан Республикасында гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФДССУ оешмалары, филиалы	2023-2025 еллар
5.	Республика дәрәжәсендә эшли торган 1 тармакта хезмәт күрсәтүне саклауга чыгымнар дәрәжәсен күтәрү	Предприятиеләр һәм оешмалар	2023-2025 еллар
6.	Мамадыш муниципаль районының организацияләрендә хезмәт шартлары буенча хезмәтне махсус бәяләүнең график буенча үтәлешен тәмин итү	Предприятиеләр һәм оешмалар	2023-2025 еллар

Зарарлы эшлэр һәм (яисә) хезмәтнең куркыныч шартларында эшләүче хезмәткәрләргә компенсация бирү

Зарарлы хезмәт шартларында эшләгән өчен компенсация бирүнең гамәлдәге системасы хезмәткәрләргә түбәндәгеләрне бирүне күздә тотат: эш көненең, сәтнең һәм дэвалау-профилактикалау туклануының кыскартылган дэвамлылыгы, хезмәткә түләүнең югары күләме һәм картлык буенча вакытыннан алда хезмәт пенсиясе. Хезмәт шартлары буенча хезмәт шартларын махсус баяләү уздыру нәтижәләре хезмәтнең зарарлы һәм (яисә) куркыныч шартлары булган эшләрдә эшләүче хезмәткәрләргә компенсацияләр билгеләү оешмасының локаль норматив актларын эшләү өчен нигез булып тора.

2023-2025 елларга хезмэт шартларын яхшырту һәм хезмэтне саклау буенча программа чаралары исемлеге

№	чаралар исеме	Башкаручылар	гамәлгә ашыру сроклары, елларны күрсәтеп	Финанс чыгымнары мең сум				финаслау чыганақлары Финанслау
				барлығы	2023	2024	2025	
1.Норматив - хезмэт шартларын һәм хезмэтне саклауны хоқуқый яқтан тәэмин итү								
1.1	Хезмэтне саклау буенча кергән саен норматив-техник документациясен тарату, яңа әдәбият сатып алу	Башкарма комитетның территорияль үсеш бүлеге, организация һәм предприятиеләре	Даими рәвештә 2023-2025 еллар	30,0	10,0	10,0	10,0	предприятиеләр, оешмалар акчалары.

1.2	Авыл хужалыгы эшләрән башкаруның аерым чорларын исәпкә алып, нигезләмәләр, киңәшләр эшләү	Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе, АПК хезмәткәрләре профсоюзы райкомы	Даими рәвештә 2023-2025 еллар	6,0	2,0	2,0	2,0	предприятиеләр, оешмалар акчалары
II. Хезмәт шартларын оештыру һәм техник яктан тәэмин итү								
2.1	2023-2025 елларга хезмәтне саклау шартларын яхшырту буенча территориаль программаны эшләү	ОТ, ГУЦЗН буенча башкарма комитеты координация советы	2023 ел	0	0	0	0	
2.2	Хезмәтне саклау тематикасы буенча презентацион фильмнарны күрсәтү (хезмәтне саклау өлкәсендә республика оешмаларының эш тәҗрибәсе, эшләүчеләрне шәхси һәм коллектив яклау чараларының яңа төрләрән житештерү турында,	Мамадыш муниципаль районы башкарма комитеты	2023-2025 еллар	15,0	5,0	5,0	5,0	район бюджеты акчалары

2.3	Хезмәтне саклау буенча эш башкаруны оештыруга район смотр-конкурсын үткәрү	муниципаль районның Башкарма комитеты	2023-2025 еллар	30,0	10,0	10,0	10,0	район бюджеты акчалары
2.4	«Районда ветеринария хезмәте торышы һәм саклау турында» район кинәшмәсе үткәрү	муниципаль районы башкарма комитеты Район, Профсоюзлар, предприятие координация советы координация советы	Ел саен	30,0	10,0	10,0	10,0	район бюджеты акчалары предприятиеләр акчалары
2.5	Аз санлы хезмәткәрләр эшләгән бюджет оешмаларының хезмәт шартларына махсус бәя бирү	оешма житәкчеләре	2023-2025 ел	2200,0	700,0	700,0	800,0	Оешмалар акчалары, район бюджеты акчалары, социаль иминият фондының Мамадыш филиалы ТР буенча төбәк бүлекчәсе акчалары
2.6	Аңлату эшләре үткәрүне оештыру	Хезмәтне саклау буенча координация советы әгъзалары	2023-2025 еллар	25,0	5,0	10,0	10,0	предприятиеләр, оешмалар акчалары

	предприятиеләр, кече бизнес оешмалары хезмэтчәннәренә махсус бәяләмәсе	һәм профсоюз оешмаларының хезмэтчәннәренә махсус бәяләмәсе						
2.7	Авыл хужалыгында хезмәтне саклау һәм аның шартлары турында район семинарын үткәрү	Башкарма комитет рәйесе, авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе	Ел саен. 2023- 2025ел	60,0	20,0	20,0	20,0	Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе чаралары
2.8	Мәгариф оешмасы, социаль тәэмин итү оешмасы хезмәткәрләренә алдан һәм даими медицина тикшерүе үткәрү,	оешма житәкчеләре	2023- 2025 еллар	10830,0	3430,0	3600,0	3800,0	республика бюджеты акчалары
2.9	«Мамадышстрой» ЯАЖ сак хезмәте чыгымнары	Оешма, предприятиеләр житәкчеләре	2023- 2025 еллар	1810,0	550,0	600,0	660,0	Оешмалар, предприятиеләр акчалары
2.10	Мамадыш спиртзаводы саклауга чыгымнар	Оешма, предприятиеләр житәкчеләре	2023- 2025 еллар	13900,0	4200,0	4600,0	5100,0	Оешмалар, предприятиеләр акчалары
2.11	саклау чыгымнары авыл хужалыгы	Оешма, предприятиеләр житәкчеләре	2023- 2025 еллар	13250	4000,0	4400,0	4850,0	Оешмалар, предприятиеләр акчалары
2.12	Үзәк район хастаханәсенә хезмәтне саклау чыгымнары: үткәрү	Оешма, предприятиеләр житәкчеләре	2023- 2025 еллар	5000,0	1500,0	1650,0	1850,0	Оешмалар, предприятиеләр акчалары

	<p>поликлиника, ФАП, табиб амбулаторияләре хезмәткәрләренә хезмәт шартларын махсус бәяләү, зарарлы хезмәт шартларын махсус туклану(сөт) белән тәмин итү, поликлиника, ФАП, табиб амбулаторияләре хезмәткәрләренә хезмәт шартларын бәяләүне вакытында алмаштыруны тәмин итү, зарарлы хезмәт шартларын махсус туклану(сөт) белән тәмин итү, жәрәхәтләнү куркынычы булган жиһазларны, шулай ук медицина жиһазларын</p>							ЖҮО чаралары
2.13	<p>Мамадыш сыр-май комбинаты Азбука сыра ЖЧЖнең филиалында саклау хезмәте чыгымнары</p>	<p>оешма , предприятиеләр житәкчеләре</p>	<p>2023- 2025 еллар</p>	<p>900,0</p>	<p>200,0</p>	<p>450,0</p>	<p>250,0</p>	<p>Оешма, Предприятиеләр акчалары</p>

2.14	“Сетевая компания” ААЖ филиалы “Сетевая компания” дагы хезмэт саклау буенча чыгымнары: хезмэтне саклау буенча укыту, Шәхси саклану чаралары (СИЗ) сатып алу, хезмэт куркынычсызлыгы таләпләренә жавап бирмәгән эксплуатацияләү жайланмасыннан үз	оешма Житәкчесе предпрятиеләр	2023-2025 еллар	37900,0	9000,0	19000,0	9900,0	Оешма, Предпрятиеләр акчалары
2.15	“Мамадыш кирпич заводы” ЖЧЖнең сак хезмәте чыгымнары: СИЗ, СОУТ, йматериал өйрәнүче, компенсация түләүләре һәм	оешма Житәкчесе предпрятиеләр	2023-2025 еллар	6620,0	2000,0	2200,0	2420,0	Оешма, Предпрятиеләр акчалары
2.16	"РМ Агро" ЖЧЖ сак хезмәте чыгымнары «Продпрограмма» АПК ЖЧЖ	оешма Житәкчесе предпрятиеләр	2023-2025 еллар 2023-2025	632,0 1300,0	191,0 450,0	191,0 450,0	250,0 450,0	Оешма, Предпрятиеләр акчалары Оешма, Предпрятиеләр акчалары
2.17	Кече предпрятиеләр рудасын саклауга чыгымнар	оешма Житәкчеләре предпрятиеләр	2023-2025 еллар	16650,0	5000,0	5500,0	6150,0	Оешма, Предпрятиеләр акчалары

2.18	"Ветлаборатория"	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023- 2025	200,0	50,0	100,0	50,0	Оешма, Предприятиеләр
2.19	«МамадышскийВодо канал» АЖ	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023- 2025 еллар	166,0	50,0	55,0	61,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары
2.20	«Мамадыш РЭГС «ЭПУАлабуга» ААЖ	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023- 2025 еллар	14950,0	4500,0	4950,0	5500,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары
2.21	«Мамадышгазстрой» ЖЧЖ	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023- 2025 еллар	97,2	30,2	32,0	35,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары
2.22	Мамадыш «Татавтодор» ПРСО ААЖ хезмәткәре	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023- 2025 еллар	13240,0	4000,0	4400,0	4840,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары

2.23	Мәдәният бүлеге	оешма Җитәкчеләре	2023-2025 еллар	2385,0	775,0	780,0	830,0	Акчалары район бюджет
2.24	«Камский лесхоз» ДБУ	оешма Җитәкчеләре	2023-2025 еллар	830,0	250,0	275,0	305,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары
2.25	«Кама урманчылыгы» ДКУ	оешма Җитәкчеләре	2023-2025 еллар	33,1	10,0	11,0	12,1	Оешма, Предприятиеләр акчалары республика бюджеты акчалары
2.26	«Мамадышский лесхоз» ДКУ	оешма Җитәкчеләре	2023-2025 еллар	121,0	10,0	100,0	11,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары
2.27	«Мамадыш» ДБУ лесхоз»	оешма Җитәкчеләре	2023-2025 еллар	529,0	160,0	176,0	193,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары Республика бюджет акчалары
2.28	Мәгариф оешмалары оешмалары	оешма Җитәкчеләре	2023-2025 еллар	2130,0	650,0	705,0	775,0	Республика бюджетлары акчалары

2.29	«Мамадыш Мелиорация» ЖЧЖ	оешма Житэкчеләре	2023-2025 еллар	6620,0	2000,0	2200,0	2420,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары
2.30	Мамадыш политехника көллияте	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023-2025 еллар	1155,0	305,0	400,0	450,0	республика бюджеты акчалары
2.31	«Мамадышстрой» АЖ	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023-2025 еллар	1810,0	550,0	600,0	660,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары
2.32	«Мамадыш Тепловые сети» АЖ	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023-2025 еллар	332,0	100,0	110,0	122,0	Оешма, Предприятиеләр акчалары
2.33	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге	оешма Житэкчеләре предприятиеләр	2023-2025 еллар	945,0	300,0	315,0	330,0	Республика бюджетларының чаралары

2.34	«Булгарнефть» ААЖ	оешма Житэкчеләре	2023-2025 еллар	4960,0	1500,0	1650,0	1810,0	Предприятие акчалары
2.35	Социаль тәэмин итү оешмалары: -Өмет-Картлар йорты-Кайгырту	оешма Житэкчеләре	2023-2025 еллар	110,0 199,0 263,0	30,0 60,0 80,0	45,0 66,0 88,0	35,0 73,0 95,0	республика бюджеты акчалары
2.36	"Ритэк" ААЖ	оешма Житэкчеләре	2023-2025 еллар	3550,0	1000,0	1200,0	1350,0	Предприятие акчалары
2.37	"Константиновск ЛПУ" ЖЧЖ	оешма Житэкчеләре	2023-2025 еллар	5627,0	1700,0	1870,0	2057,0	Предприятие акчалары
2.38	Мамадыш РУПС	оешма Житэкчеләре	2023-2025 еллар	1986,0	600,0	660,0	726,0	Предприятие акчалары

2.39	Мамадыш РУЭС	оешма Житәкчеләре предприятиеләр	2023- 2025 еллар	690,0	210,0	230,0	250,0	Предприятие акчалары
------	--------------	-------------------------------------	------------------------	-------	-------	-------	-------	-------------------------

III. Хезмәтне саклауны мәгълүмати тәэмин итү, хезмәтне саклау буенча мәгариф системасын камилләштерү

3.1	Хезмәтне саклау мәсьәләләрен пропагандалау һәм массакуләм мәгълүмат чараларында конкурсларның, оператив документларның һәм норматив актларның игъланнарын, предприятиеләрнең куркынычсыз хезмәт шартларын булдыру эшен тикшерү нәтижәләрен бастырып чыгару.	муниципаль районы башкарма комитеты Райондагы һөнәри берлекләрнең координация советы	2023- 2025 еллар	30,0	10,0	11,0	11,1	район бюджеты акчалары
-----	---	---	------------------------	------	------	------	------	---------------------------

	хезмэтне саклау һәм аны жирле телевидениедә, светодиодлы экраннарда һәм панельләрдә урнаштыру, шулай ук жәмәгать							
3.2.	хезмэтне саклау буенча Республика мәгълүмат бюллетенен алуны оештыру	организация предпрятиеләре житәкчеләре	2023-2025еллар.	9,0	3,0	3,3	3,6	организация предпрятиеләре чаралары
3.3	Кече, урта бизнес, социаль-хезмэт, мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният субъектлары житәкчеләре һәм белгечләренә хезмэтне саклау таләпләре буенча белемнәрен тикшерүне үткәрү	организация предпрятиеләре житәкчеләре	2023-2025еллар.	1800,0	600,0	600,0	600,0	предпрятиеләр, Акчалары район бюджет акчалары

V. Хатын-кызларның хезмэт шартларын яхшырту һәм аларны авыр һәм зарарлы эшлөрдән акрынлап азат итү

хезмэт шартлары

4.1	Санитар-гигиена нормативлары нигезендә хатын-кыз терлекчеләрнең эш урыннарын кече механикалаштыру чаралары белән жиһазлау	авыл хужалыгы идарәсе, авыл хужалыгы предприятиеләре, оешмалары житәкчеләре	2023-2025 еллар	174000,0	80000,0	14000,0	80000,0	организация һәм предприятиеләр чаралары
4.2	Кече һәм урта бизнес сәүдә предприятиеләрендә хезмэт шартларын һәм санитар-көнкүреш тәэмин ителешен	оешма Житәкчеләре предприятиеләр, ЦГСЭН	2023-2025 еллар	100,0	200,0	220,0	242,0	организация һәм предприятиеләр чаралары
4.3	Бала тудыру яшендәге хатын-кызларны яңадан уку туны оештыру, авыр зарарлы хезмэт шартлары булган эшлөрдән азат итү	организация предприятиеләре житәкчесе, ГКУЦЗН	2023-2025 еллар	30	10	10	10	Предприятие, оешма, ГКУЦЗН чаралары кысаларда «Демография» милли проекты буенча каралган чаралар

V. Житештерү травматизмы дәрәжәсен киметүһәм һөнәри авырулар

5.1	Хезмәтне саклау буенча инструктаж программасын эшләү һәм аларны вакытында авыл	авыл хужалыгы идарәсе , предпрятиеләр	2023-2025 еллар	30,0	10,0	11,0	11,1	предпрятиеләр, оешмалар акчалары
5.2	Медицина социаль реабилитациясе, хезмәткәрләргә шифаханә-курорт дөвәләү	ТР Мамадыш районы буенча төбәк бүлгә Социаль иминият фонды	2023-2025 еллар	4944,0	14000,0	14400,0	14544,0	ТР Мамадыш районы буенча төбәк бүлгә Социаль иминият фонды
5.3	Хезмәт куркынычсызлыгы таләпләренә туры килми торган жиһазларны вакытында эксплуатацияләүдән чыгару, яңаларына алыштыру	Предпрятиеләр, оешмалар	2023-2025 еллар	16600,0	500,0	550,0	610,0	предпрятиеләр, оешмалар акчалары

Барлыгы программа буенча: **389308,4 146526,2 81037,2 161745,0**

Шул исәптән финанслау чыганаclarы буенча:

2023 ел - Район һәм республика бюджеты - 21395,0 мең сум, предпрятиеләр һәм оешмалар средстволары - 125131,2 мең сум (4.1. п. исәпкә алып), яисә 1 эшләүче

41864,4 сумга исәпләгәндә (19007,5 сум зыянсыз п.4.1 дән башка)

2024 ел - Район һәм республика бюджеты - 22988,0 мең сум, предприятиеләр һәм оешмалар акчалары - 58049,2 мең сум (4.1 нче номерлы исәпкә алып); яисә 1 эшләүче 23153,4 сумга исәпләгәндә (19153,5 сум - п 4.1 исәпкә алмыйча).

2025нче ел - Район һәм республика бюджеты - 23478,1 мең сум, предприятие һәм оешмалар акчалары - 138266,9 мең сум (исәпкә алып, 4.1) яисә 1 эшли торган 40436,3 сумга (20436,3 сум п.4.1 исәпкә алмыйча)

Искәrmә: 1.1 - хатын-кызларның - терлекчеләрнең эш урыннарына яңа жиһазлар бәясе, гамәлдәге санитария-гигиена нормативларына туры китереп, аз ймеханизация чаралары тарафыннан, эшкуар Р.М. Мотыйгуллин тарафыннан 2023, 2024,2025 елларда «АПК Провольственная программа» ЖЧЖендә урнаштырылган санитария-гигиена нормативлары нигезендә.

**IV. Программа чараларын һәм аларны
ресурслар белән тәэмин итүне
нигезләү**

Программада Татарстан Республикасы бюджеты, социаль иминият бюджеты фонды һәм башка бюджеттан тыш чыганаclar (эш бирүчеләр) хисабына финансланаclак чаралар каралган.

1. Хезмәтне саклау белән дәүләт идарәсе системасын үстерү бурычын хәл итү өчен түбәндәге чараларны үтәү күздә тотыла:

1.1. Барлык оештыру-хокукий рәвешләрдәге һәм милек рәвешләрендәге оешмалар арасында хезмәтне саклау һәм аның шартлары буенча иң яхшы оештыру-конкурсына муниципаль смотр-конкурс үткәрү.

Программаны хезмәтне саклау һәм хезмәт шартлары буенча иң яхшы эшләрен яхшы оештыруга муниципаль-смотр-конкурс үткәрү практикасын давам итү планлаштырыла, ул исә үз хезмәткәрләре өчен имин һәм сәламәт хезмәт шартлары булдыру буенча эш бирүчеләрне кызыксындыруның һәм кызыксындыруның яхшы формасы булып тора.

1.2. Хезмәтләрен саклау мәсьәләләре буенча иминиятләштерелгән аерым категорияләрен Россия Федерациясе Социаль иминләштерү фонды акчалары исәбеннән укыту.

1.3. Хезмәтне саклау буенча координация Советы утырышларын үткәрү Мамадыш муниципаль районының башкарма комитеты предприятиеләрне, оешмаларны, жирле үзидарә органнарын, профсоюз оешмаларын жәлеп итү.

Айга бер тапкыр Координация советы хезмәтне саклау буенча үз эшләрен үткәрә, аларга ыпприятиеләр һәм оешмалар житәкчеләре һәм белгечләре, сәламәтлек саклау органнары, иконтроль күзәтчелеге органнары вәкилләре, белгечләр һәм оешмаларның хезмәтне саклау буенча вәкаләтле затлар чакырыла.

Мондый киңәшмәләр эш бирүчеләр, оешмаларның хезмәтне саклау хезмәтләре тарафыннан зур кызыксыну уята. Координацион Совет утырышларын үткәрү хезмәтне саклау өлкәсендә эшне активлаштыруны, дәүләт органнары, профсоюзлар һәм эш бирүчеләр тарафыннан әлеге мәсьәләләргә игътибарны арттыруны таләп итә. Утырышлар барышында хезмәтне саклау өлкәсендәге эшкә йомгак ясала, четерекле проблемалар турында фикер алыша, аларны хәл итү юллары билгеләнә,

резолуцияләшүләр кабул ителә, аларда бу сферадагы вәзгыятьне яхшырту буенча
конкрет бурычлар куела.

V. Программаның үтәлешен тикшереп торы

Программаны гамәлгә ашыру барышы Мамадыш муниципаль районы

Башкарма комитеты каршындагы Хезмәтне саклау буенча координация советы утырышларында карала.

Программаның үтәлешен тикшереп торуну Координация Советы Рәисе башкара.

VI. Программаның Социаль-икътисадый нәтижәлелекне бәяләү

Программаны гамәлгә ашырудан социаль файда түбәндәгеләрдә чагыла:

- унайсыз хезмәт шартларында эшләүче хезмәткәрләр санын кыскарту;
- житештерү травматизмы һәм һөнәри авырулар дәрәжәсен киметү;
- зарарлы һәм куркыныч житештерү факторлары йогынтысыннан хезмәткәрләрне яклау дәрәжәсен арттыру;

хезмәткәрләрнең имин хезмәт хокукына социаль якланганлыгын арттыру.

Икътисадый нәтижә түбәндәге күрсәткечләр белән бәяләнә:

- производства бәхетсезлек очракларыннан, житештерү-бәйле авырулардан, һөнәри авырулардан зыян күргән хезмәткәрләрнең сәламәтлеген торгызуга матди чыгымнарны киметү;

- житештерү һәм һөнәри авырулар нәтижәсендә хезмәткәрләргә китерелгән зыянны каплауга чыгымнарны киметү;

авыр хезмәт шартлары булган куркыныч хезмәт шартларында зарарлы эшләргә ташламалар һәм компенсацияләр бирүгә чыгымнарны киметү;

- һөнәри авыру житештерүдә гарипләнү һәм сәламәтлек саклау өлкәсендә чыгымнар нәтижәсендә инвалидлыкны киметү;

- эш вакытын югалтуны киметү исәбенә хезмәт житештерүчәнлеген күтәрү;

- имгәнүләр һәм житештерү-бәйле авырулар аркасында аларның авыруларын алыштыра торган, эш һәм квалификациясе житештерлек булмаган авырулар аркасында вакытлыча хезмәткәрләр башкарган ватылулардан соң жиһазларны ремонтлау һәм алмаштыру чыгымнарын кыскарту.

Социаль-икътисадый файда халыкның тормыш дәрәжәсен бәяләү индикаторларының, хезмәтне саклау белән идарә итү функциясе буенча Татарстан Республикасының социаль-икътисадый хәле билгеләренә ирешү белән чагыла (2 нче таблица).

Индикаторның исеме	Индикаторларның фараз күрсәткечләре			
		2023	2024 ел	2025г.
1. 1000 эшләүчегә исәпләп, житештерү әйләнешендә зыян күрүчеләр саны		1,1	1,0	0,95
2. травмалар китереп чыгаруга бәйле рәвештә бер зыян күрүче исәбендә кешелек-хезмәткә сәләтлелек саны		40,0	35,0	30,0
3. Санитария-гигиена нормаларына туры килми торган хезмәт шартларында эшләүче хезмәткәрләрнең чагыштырма саны, %		35,5	35,0	35,0

Программаны гамәлгә ашырудан икътисадый файда шулай ук эш бирүчеләр тарафыннан хезмәтне саклау чараларына бүлөп бирелә торган чараларның көйләүдә чагылыш табачак, бу эшләүчеләрнең куркынычсызлыгын арттыруны тәэмин итәчәк.

Программаны гамәлгә ашыру эш бирүчеләр эшчәнлегенең сәламәт һәм имин хезмәт шартларын тәэмин итүгә юнәлдерелгән оештыру һәм икътисадый принципларын камилләштерүне дәвам итәчәк.

Шул рәвешле, Программаны гамәлгә ашыруга бүлөп бирелгән акчалар оешмаларның хезмәтне саклау чараларын гамәлгә ашыруга керткән өлешен арттыруга ярдәм итәчәк.

Хезмәтне саклауга чыгымнарның артуы хезмәт алучының шартларының яхшыруына һәм житештерү травматизмының һәм һөнәри авыруларның кимүенә китерәчәк.

Программаны гамәлгә ашыру күп хезмәткәрләрнең гомерен һәм сәламәтлеген саклап калырга мөмкинлек бирәчәк, бу исә матди чагылышта бәяләп булмый.